

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Назва курсу	Охорона праці та безпека життєдіяльності
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності, предметної спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Лета Василь Васильович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	vasyl.leta@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=1011
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	4 кредити ЄКТС / 120 годин
Обсяг курсу	48 години – аудиторні заняття (24 години лекційні, 24 годин лабораторних занять); 72 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, лабораторних робіт, консультацій тощо.
Анотація до курсу	Навчальна дисципліна «Охорона праці та безпека життєдіяльності» вивчає небезпеки та засоби захисту від них людини в будь-яких умовах. Науковий напрямок дисципліни базується на загальних фізіологічних та психологічних основах життєдіяльності, всіх видах антропогенної діяльності людини та на взаємозв'язку з оточуючим середовищем і сферою її діяльності. «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» вирішує потрійну задачу, яка полягає в ідентифікації небезпек, реалізації профілактичних заходів та захисті від залишкового ризику. Вона є науковою основою, теоретичним та методологічним апаратом для вивчення екології, охорони праці, інженерної психології, ергономіки, цивільної оборони. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: Змістовий модуль 1. <i>Загальні поняття охорони праці.</i> Змістовий модуль 2. <i>Основи безпеки життєдіяльності людини.</i>
Ключові слова	Охорона праці, працівник, роботодавець, негативні фактори, ризики, безпека життєдіяльності, електробезпека, засоби захисту.
Мета та цілі курсу	Мета навчальної дисципліни – забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини, а також до рішення різноманітних питань охорони праці згідно вимог законодавства і інших нормативних документів України. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та

	<p>закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.</p> <p>ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.</p> <p>ФК 5 Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності.</p> <p>ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.</p> <p>ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.</p>	
Пререквізити курсу	Навчальна дисципліна « Охорона праці та безпека життєдіяльності » вивчається у 1-му семестрі, відповідно до структурно-логічної схеми освітньої програми, відтак, опанування дисципліни не потребує попереднього вивчення освітніх компонентів освітньої програми.	
Очікувані результати навчання	Вміти застосовувати диференційований підхід у навчанні різнорідних груп учнів, враховуючи їх індивідуальні потреби.	РН 4.
	Знати законодавчу та нормативну базу України з охорони праці.	РН 6, 7.
	Вміти застосовувати сучасні методики та новітні технології навчання для формування знань, умінь та навичок учнів.	РН 8.
	Створювати безпечне середовище під час освітнього процесу та знати теоретичні основи безпеки життєдіяльності людини.	РН 10.
	Дотримуватись правил та норм здійснення освітнього процесу.	РН 11.
	Знати та забезпечувати дотримання принципів безпеки населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часів.	РН 12.
	Знати та дотримуватись правил та норм техніки безпеки під час проходження практики чи проведення культмасових заходів.	РН 24.
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Словесні методи – лекція, бесіда, диспут.</p> <p>Наочні методи – виконання лабораторних робіт, усне опитування на лабораторних заняттях, ситуаційні завдання прикладного характеру, ілюстрації, демонстрації, презентації, реферати.</p> <p>Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності – контроль за самостійною роботою студентів.</p> <p>Інтегровані (універсальні) методи.</p> <p>Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності – поточне опитування, модульне контрольне опитування, підсумковий контроль.</p>	
Необхідне обладнання	Технічні засоби: мультимедійний пристрій для проведення лекційних занять, персональні ноутбуки, планшети для демонстрації наочного матеріалу з навчальної	

	дисципліни, віртуальне навчальне середовище Moodle, Microsoft Office, Інформаційні ресурси в мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Поточний контроль для змістового модуля № 1 включає виконання 6-ти лабораторних робіт, за якісне виконання і захист яких можна максимально отримати 50 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі написання модульної контрольної роботи, яка максимально оцінюється у 50 балів.</p> <p>Змістовий модуль № 2 включає виконання 5-ти лабораторних робіт, за захист яких можна максимально отримати 50 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі написання модульної контрольної роботи, яка максимально оцінюється у 50 балів.</p> <p>Якщо студент за результатами підсумкового модульного контролю набрав 60 і більше балів, а на заліку отримав менше 60 балів, то викладач має право з метою з'ясування повноти оволодіння програмою дисципліни, сформованості умінь та навичок, поставити додаткові питання в межах програми навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем з врахуванням балів, отриманих і за відповіді на додаткові питання. Причому під час відповіді враховується повнота розкриття питань; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; логіка викладення, культура мови; аналітичні міркування, уміння робити порівняння і висновки.</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік у формі усної перевірки знань
Зміст курсу	<p><i>Змістовий модуль 1. Загальні поняття охорони праці.</i></p> <p>Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності людини.</p> <p>Тема 2. Законодавча та нормативна база України з охорони праці.</p> <p>Тема 3. Виробничий травматизм та професійні захворювання.</p> <p>Тема 4. Фізіологія та психологія праці.</p> <p>Тема 5.. Гігієна праці та виробнича санітарія.</p> <p>Тема 6. Основи техніки безпеки</p> <p><i>Змістовий модуль 2. Основи безпеки життєдіяльності людини.</i></p> <p>Тема 7. Пожежна безпека</p> <p>Тема 8. Негативні фактори та їх вплив на людину.</p> <p>Тема 9. Принципи забезпечення безпеки населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часів.</p> <p>Тема 10. Засоби захисту людини від небезпечних факторів у надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часів.</p> <p>Тема 11. Перша медична допомога ураженим в умовах надзвичайної ситуації.</p>
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стищенко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.Є Стищенко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с. 2. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр" / А.І. Ткачук, О.В. Пуляк. – Перевидання, доповнене та перероблене. – Кропивницький: ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард". – 2017. 184 с 3. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2016. 267 с. 4. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навчальний посібник - 8-те видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2013. 5. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011.

	<p>6. Шуайбов О.К., Росола І.Й. Теоретичні основи та логічні моделі безпеки життєдіяльності: Навчальний посібник. – У.: УжНУ, 2007.</p> <p>7. В.П. Кучерявий, Ю.Є. Павлюк, А.Д. Кузик, С.В. Кучерявий. Охорона праці: Навч. посібник. – Л.: Оріяна-Нова, 2007.</p> <p>8. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці : підручник для студ. вищ. навч. закл.: затв. МОНУ/ В. Ц.Жидецький.- 4-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2010.</p> <p>9. М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський. Основи охорони праці: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Каравела, 2003.</p> <p style="text-align: center;">Допоміжна література</p> <p>1. Закон України "Про охорону праці" зі змінами і доповненнями - № 191 VII від 12.02.2015 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992, № 49</p> <p>2. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" № 4004-XII від 24.02.1994 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – N27.</p> <p>3. Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" № 2245-III від 18.01.2001р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua</p> <p>4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» №77- VII від 28.12.2014 р.</p> <p>5. Коваль Г.М., Петросова В.І., Решетар О.І. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – У.: УжНУ, 2001.</p> <p>6. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навчальний посібник – К.: Знання, 2007.</p> <p>7. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: Закон України.– К.: – 2000.</p> <p>8. Миценко І.М. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі: Навч. Посібник. – Кіровоград, 1998.</p> <p>9. Гайченко В.А., Коваль Г.М. Основи безпеки життєдіяльності людини: навчальний посібник – 2-ге видання – К.: МАУП, 2004.</p> <p>10. Панкратов О.М., Міляєв О.К. Безпека життєдіяльності людини у надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005.</p>
<p>Інформаційні ресурси</p>	<p>Підручники для вивчення навчальної дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> http://pidruchniki.ws http://eprints.kname.edu.ua http://elib.hduht.edu.ua http://ir.nmu.org.ua <p>Освітні портали:</p> <ol style="list-style-type: none"> Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dnop.kiev.ua Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fssu.gov.ua Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nau.ua
<p>Питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> Закон України «Про охорону праці». Визначення поняття «Охорона праці». Кодекс законів про працю України. Поняття колективного і трудового договорів Праця жінок, молоді та інвалідів Державне соціальне страхування

5. Державний нагляд, відомчий, громадський та регіональний контроль за охороною праці
6. Служба охорони праці підприємства
7. Планування та фінансування робіт з охорони праці
8. Організація навчання та інструктажів з охорони праці
9. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві
10. Праця та її фізіолого-психологічні особливості. Значення адаптації в трудовому процесі
11. Вплив втоми на безпеку праці
12. Вплив стресу на безпеку праці. Поняття мобінгу.
13. Повітря робочої зони
14. Шкідливі речовини у повітрі робочої зони
15. Освітлення виробничих приміщень
16. Шум, вібрація, ультразвук та інфразвук
17. Захист від іонізуючих випромінювань і електромагнітних полів
18. Дія електричного струму на організм людини
19. Чинники, що впливають на тяжкість ураження електричним струмом
20. Технічні засоби електробезпеки
21. Перша медична допомога при ураженні електричним струмом
22. Основні поняття та визначення пожежної безпеки
23. Пожежовибухонебезпечні властивості речовин і матеріалів
24. Порядок дій у разі виникнення пожежі
25. Концепція сталого людського розвитку — основа науки про безпеку людини
26. Мета, завдання, структура та зміст дисципліни "Безпека життєдіяльності"
27. Структура життєдіяльності
28. Характерні ознаки життєдіяльності
29. Проблеми життєдіяльності
30. Оцінка ризику ймовірних небезпек
31. Методи оцінки ризику ймовірних небезпек. Поняття людського чиннику
32. Класифікація негативних факторів у системі "людина-середовище її існування"
33. Джерела негативних факторів природнього і побутового походження
34. Небезпечні хімічні речовини, що знаходяться у оточуючому середовищі.
35. Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часів, їх класифікація
36. Радіаційно-небезпечні об'єкти
37. Хімічно небезпечні об'єкти
38. Особливості аварій і катастроф на пожежа та вибухонебезпечних об'єктах
39. Засоби колективного захисту населення.
40. Засоби індивідуального захисту населення.
41. Засоби медичного захисту.
42. Принципи надання першої медичної допомоги при травмах і нещасних випадках.